

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕСНЯНСЬКЕ БАСЕЙНОВЕ УПРАВЛІННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

просп. Перемоги, 39-А, м. Чернігів, 14017, тел. (04622)4-40-77, тел/факс 4-20-38, e-mail: dbuvr@desna-buvr.gov.ua
ЄДРПОУ 34654458

Пояснювальна записка

до проекту рішення обласної ради «Про внесення змін до Регіональної
цільової програми розвитку водного господарства Чернігівської області на
період до 2021 року, затвердженої рішенням обласної ради
від 29 березня 2013 року

Водогосподарськими організаціями області постійно здійснюється моніторинг переформування берегів річок Чернігівщини, розробляються заходи щодо екологічного оздоровлення річок басейну Десна та Дніпро. За даними моніторингу загальна довжина розмивних берегів річок в межах області складає біля 130 км. Потребують першочергового кріплення 30 км берегів, із них 12,5 км - в межах сільських населених пунктів. З огляду на це, проблеми захисту від шкідливої дії вод, насамперед повеней, паводків і підтоплення, руйнування берегів з втратою земель є актуальними для області.

У зв'язку з обмеженням фінансування з державного бюджету заходи Програми за напрямком «Захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод» практично не виконуються, кошти з державного бюджету за період 2013-2017 роки не виділялися.

Це призвело до того, що на річках з'явилися ділянки, де шкідлива дія паводкових вод створює вкрай аварійну ситуацію.

З метою забезпечення захисту громадян, населених пунктів від шкідливої дії вод, а також підтримання стабільності русел річок, для недопущення ерозії берегів, підмиву берегозахисних та противопаводкових споруд, мостів, затоплення та підтоплення прибережних територій потребує вирішення проблема розчистки та регулювання русел річок, поліпшення екологічного стану водних об'єктів.

З метою виконання п.2 пп.2 Указу Президента України №381/2017 від 21.11.2017 щодо розроблення регіональних програм розчистки та регулювання русел річок, Деснянське БУВР ініціює внесення змін до Програми за заходом "Розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок і водойм".

**Начальник Деснянського
басейнового управління
водних ресурсів**

Н.М.Грудницька

1. ПАСПОРТ

**Регіональної цільової програми розвитку водного господарства
Чернігівської області на період до 2021 року**
(в редакції рішення обласної ради від 7 грудня 2017 року № ____)

1.	Ініціатор розроблення програми	Чернігівська обласна державна адміністрація
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	1) Закон України від 24.05.2012 року №4836-VI "Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року"; 2) Розпорядження голови облдержадміністрації від 03.10.2012 року №364 "Про розроблення проекту Регіональної цільової програми розвитку водного господарства області на період до 2021 року"
3.	Розробник програми	Деснянське басейнове управління водних ресурсів
4.	Співрозробники програми	Головне управління житлово-комунального господарства облдержадміністрації, Державне управління охорони навколишнього природного середовища у Чернігівській області, Управління охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства в Чернігівській області, Чернігівський обласний центр з гідрометеорології, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання
5.	Відповідальний виконавець програми	Деснянське басейнове управління водних ресурсів
6.	Учасники програми	Департамент екології та природних

		ресурсів облдержадміністрації, Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу облдержадміністрації, Управління Державного агентства рибного господарства у Чернігівській області, Чернігівський обласний центр з гідро-метеорології, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання
7.	Термін реалізації програми	2013-2021 роки
7.1.	Етапи виконання програми	I етап – 2013-2016; II етап – 2017-2021
8.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Обласний фонд охорони навколишнього природного середовища; обласний бюджет; районний, міський (міст обласного підпорядкування) бюджети; бюджети сіл, селищ, міст районного підпорядкування.
9.	Загальний обсяг фінансованих ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	634300,4 тис.грн.
9.1.	коштів державного бюджету	484 910,8 тис.грн.
9.2.	коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища	52 883,1 тис.грн.
9.3.	коштів обласного бюджету	42 487,3 тис.грн.
9.4.	коштів районних, міських (міст обласного підпорядкування) бюджетів	9 458,3 тис.грн.
9.5.	коштів бюджетів сіл, селищ, міст районного підпорядкування	4 476,1 тис.грн.
9.6.	коштів небюджетних джерел (кошти суб'єктів господарювання)	40 084,8 тис.грн.

«4. Шляхи і засоби розв'язання проблеми, строки та етапи виконання Програми

4.1. Шляхи і засоби розв'язання проблеми

Проблему передбачається розв'язати шляхом: забезпечення сталого розвитку державної системи моніторингу вод згідно з міжнародними нормами; впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом, розроблення та виконання планів управління басейнами річок, застосування економічної моделі цільового фінансування заходів у басейнах річок; підвищення технологічного рівня водокористування, впровадження маловодних та безводних технологій, будівництва, реконструкції та модернізації систем водопостачання і водовідведення; виконання робіт з берегоукріплення та регулювання русел річок, будівництва та реконструкції гідротехнічних споруд, захисних дамб, розчищення русел річок (здійснюється відповідно до додатку 15 до Програми); забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь, зокрема відновлення функціонування водогосподарсько-меліоративного комплексу, реконструкції і модернізації меліоративних систем та їх споруд, інженерної інфраструктури меліоративних систем.

4.2. Фінансове та ресурсне забезпечення Програми

Фінансування видатків на виконання заходів Програми передбачається за рахунок:

- коштів державного бюджету на: забезпечення експлуатації міжгосподарських державних меліоративних систем; реконструкцію державної інженерної інфраструктури осушувальних систем; забезпечення державного управління водними ресурсами і проведення моніторингу вод; виконання заходів захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод; будівництво та реконструкцію систем водовідведення в населених пунктах; відтворення рибних та інших водних біоресурсів.

- коштів місцевих бюджетів (обласного бюджету; районних, міських (міст обласного підпорядкування) бюджетів; бюджетів сіл, селищ, міст районного підпорядкування) на: забезпечення експлуатації внутрішньогосподарських недержавних меліоративних систем, виконання заходів районних цільових програм відновлення та догляду за внутрішньогосподарською меліоративною мережею, яка перебуває у комунальній власності; реконструкцію інженерної інфраструктури осушувальних систем, які перебувають у комунальній власності; виконання заходів із захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод; виконання заходів з екологічного оздоровлення басейну р. Дніпро та поліпшення якості питної води;

- коштів не бюджетних джерел – суб'єктів господарювання на: забезпечення експлуатації внутрішньогосподарських недержавних меліоративних систем, виконання заходів районних цільових програм

відновлення та догляду за внутрішньогосподарською меліоративною мережею; реконструкцію інженерної інфраструктури осушувальних систем; виконання заходів із захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод; виконання заходів з екологічного оздоровлення басейну р. Дніпро та поліпшення якості питної води.

Обсяг коштів, який пропонується залучити на виконання Програми наводиться у додатку 2.

Обсяги видатків на реалізацію заходів, визначених Програмою, можуть щорічно коригуватись відповідно до затвердженого переліку об'єктів виконання робіт, вартості виконання робіт на них та виходячи з реальних фінансових можливостей.

Перелік водних об'єктів (ділянок річок) наводиться у додатку 3-1 до Програми.

4.3. Строки та етапи виконання Програми

Виконання Програми передбачається здійснювати впродовж 2013-2021 року двома етапами.

На першому етапі (до 2016 року) передбачається:

- 1) здійснити першочергові заходи щодо:
відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;
ліквідації наслідків шкідливої дії вод, захисту населених пунктів, виробничих об'єктів та сільськогосподарських угідь;
- 2) відновити функціонування меліоративних систем, здійснити реконструкцію і модернізацію їх інженерної інфраструктури, поліпшити екологічний стан осушуваних земель;
- 3) удосконалити моніторинг поверхневих вод та меліорованих земель;
- 4) розробити районні цільові програми розвитку водного господарства.

На другому етапі (2017-2021 роки) передбачається:

- 1) впровадити систему інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом шляхом розроблення та виконання планів управління басейнами річок, застосування економічної моделі цільового фінансування заходів у басейнах річок;
- 2) реалізувати водо- та енергозберігаючі технології, які забезпечують підвищення функціонування водогосподарсько-меліоративного комплексу;
- 3) удосконалити систему державного управління водними ресурсами.
- 4) здійснити заходи щодо захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод шляхом розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок і водойм.»

**Начальник Деснянського
басейнового управління
водних ресурсів**

Н.М.Грудницька

ПОРЯДОК **проведення робіт з розчистки русел річок та дна водойм** **в рамках виконання заходів Програми**

1. Загальні положення

Порядок проведення робіт з розчистки русел річок та дна водойм (руслоочисні роботи) в рамках виконання заходів Програми (далі – Порядок) розроблено з метою виконання заходів Програми з «Розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок і водойм», організації взаємодії територіальних управлінь, органів влади, органів місцевого самоврядування, зацікавлених суб'єктів господарювання для визначення черговості, технічних умов та механізму з підготовки і проведення руслоочисних робіт спрямованих на недопущення ерозії берегів, підмиву берегозахисних та протипаводкових споруд, мостів, затоплення та підтоплення прибережних територій.

Характерним для річок області є наявність руслових та заплавних наносів (відкладів), що спричиняє ерозію і розмивання берегів та погіршує умови проходження паводків, особливо в зонах мостових переходів.

Тому, метою виконання руслоочисних робіт є зниження гідравлічного навантаження на береги річок, які зазнають розмиву та ерозії, відновлення природного стану русла, забезпечення умов проходження паводку на ділянках мостових переходів.

Руслоочисні роботи – це роботи пов'язані з видаленням із русел надлишкових твердих наносів, чагарників, затопленої деревини та побутового сміття без зміни природних або проектних параметрів русла.

2. Умови проведення робіт

Замовником (ініціатором) проведення руслоочисних робіт можуть виступати суб'єкти, визначені чинним законодавством.

Руслоочисні роботи здійснюються на водних об'єктах згідно додатку 3.1 до Програми «Перелік водних об'єктів (ділянок річок) за заходом «Розчищення та регулювання русел річок і водойм, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок і водойм» (далі – Перелік).

Перелік, визначений Програмою, може щорічно коригуватись за поданням Деснянського басейнового управління водних ресурсів, відповідно до

запропонованих ініціатором об'єктів, затвердженого переліку об'єктів виконання робіт, вартості виконання робіт на них та виходячи з реальних фінансових можливостей.

Місця проведення руслоочисних робіт визначаються за ініціативою Замовника шляхом обстеження ділянок водних об'єктів створеною Замовником комісією за участю представників організацій, що належать до сфери управління Держводагентства, Держгеонадр, Держрибагентства, Держлісагентства (у разі проведення руслоочисних робіт у лісах), Укравтодору (у разі проведення робіт в експлуатаційних мостових зонах), а також місцевих органів виконавчої влади та органу місцевого самоврядування (за місцем розташування водного об'єкта).

За результатами обстеження водних об'єктів складається акт обстеження, у якому визначається необхідність проведення руслоочисних робіт і на підставі якого Замовником приймається рішення про розробку проектно-кошторисної документації (далі – Проект) проведення руслоочисних робіт.

Акт обстеження є підставою для прийняття Замовником рішення щодо розробки Проекту, виготовлення якого замовляється у проектної організації на підставі договірних відносин.

Місця і порядок проведення зазначених робіт визначається відповідно до виготовленого Проекту.

Критеріями виконання руслоочисних робіт, яким мають відповідати розроблені Проекти, є:

- проект має враховувати дані моніторингу, гідрологічний режим водних об'єктів, фактори руслових процесів, умови та фактори формування повені і паводків, формування стоку наносів;

- передбачати необхідність спрямування виконавцем цільових та інших добровільних внесків підприємств, установ, організацій та громадян в розмірі не менше 10 відсотків від вартості проектного об'єму матеріалу, що підлягає видаленню, до обласного фонду охорони навколишнього природного середовища;

- визначати місця складування видаленого матеріалу та шляхи його подальшого використання;

- встановлювати терміни проведення робіт;

- чітко визначення місць складування наносів (в тому числі піщаного матеріалу);

- проведення робіт із стабілізації (укріплення) берегової лінії (якщо є така необхідність на конкретній ділянці робіт);

- влаштування інформаційних стендів у місцях проведення робіт для забезпечення громадського контролю;

- необхідність виконання авторського та технічного супроводу в ході проведення робіт;

- складання акту виконаних робіт.

3. Організація виконання робіт

Виконавцем заходів з проведення руслоочисних робіт (далі – Виконавець) можуть виступати підприємства, установи, організації, а також суб'єкти господарювання, які в процесі своєї діяльності взаємодіють з водними об'єктами.

Виконавець зобов'язаний виконувати весь обсяг руслоочисних робіт, передбачених відповідним Проектом. Проект підлягає погодженню з Чернігівською обласною державною адміністрацією, відповідно до ст.86 Водного кодексу України.

Перед початком робіт, Виконавець зобов'язаний укласти договір на проведення технічного нагляду за виконанням руслоочисних робіт, а також договору із розробником Проекту на винесення траси об'єкту в натуру та на проведення авторського нагляду.

Зберігання та сортування всіх видобутих наносів до моменту їх реалізації, здійснюється виключно в місцях визначених Проектом на виконання руслоочисних робіт. На ділянках річок, де виконуються руслоочисні роботи, в обов'язковому порядку встановлюється інформаційний стенд, на якому повинна бути зазначена наступна інформація:

- повне найменування Виконавця робіт;
- юридична адреса або місце проживання фізичної особи - виконавця робіт;
- прізвище, ім'я по-батькові фізичної особи або керівника юридичної особи - Виконавця;
- назва робочого Проекту на виконання робіт;
- передбачений Проектом об'єм розчистки;
- строки виконання робіт.

Виконавець робіт зобов'язаний розмістити в доступному для огляду місці в межах ділянки виконання робіт план-схему території та місця, де буде здійснюватися розчищення. Термін виконання робіт не повинен перевищувати терміну, передбаченого Проектом.

Фінансування заходів здійснюється за рахунок всіх джерел не заборонених законодавством, в тому числі небюджетних джерел (власних коштів Виконавця).

4. Відповідальність Виконавців

Виконавці руслоочисних робіт, самостійно несуть повну відповідальність за дотримання природоохоронного законодавства, оприбуткування та ведення обліку вилучених наносів, нарахування і сплату податків, зборів та інших обов'язкових платежів, сплата яких передбачена чинним законодавством до державного та місцевого бюджетів, правил техніки безпеки та охорони праці при виконанні робіт, та дотримання вимог Проекту.

Виконавці робіт за допущенні порушення при виконанні руслоочисних робіт несуть відповідальність згідно чинного законодавства.

Про завершення виконання робіт на об'єкті Виконавець повідомляє Деснянське басейнове управління водних ресурсів та щорічно до 10 лютого надає звіт про виконання заходів Програми.

**Начальник Деснянського
басейнового управління
водних ресурсів**

_____ **Н.М.Грудницька**